

Samenvatting herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer

Voor u ligt het herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer per 1 januari 2019. Deze bevat de onderbouwing van het voorstel en schetst het toekomstperspectief en de ambities van de huidige drie gemeenten voor de nieuw te vormen gemeente Groningen. De Wet arhi schrijft voor dat Provinciale Staten (PS) binnen vier maanden na beëindiging van de ter inzage legging het herindelingsadvies vaststellen. Vervolgens wordt het herindelingsadvies naar de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gestuurd met het verzoek een voorstel voor een herindelingsregeling op te stellen. Mede op basis hiervan kan parlementaire besluitvorming plaatsvinden.

De aanleiding voor dit besluit is tweeledig. Enerzijds is de provincie op basis van verschillende onafhankelijke onderzoeken tot de conclusie gekomen dat een zelfstandig voortbestaan van Haren risicovol is en daarmee niet in het belang is van de Harense inwoners. Er is onvoldoende bestuurskracht voor het uitvoeren van de gemeentelijke taken en het aanpakken van nieuwe en complexe maatschappelijke opgaven. Voor het oppakken van deze opgaven zal de gemeente Haren steeds meer aangewezen zijn op samenwerking met omliggende gemeenten. Deze samenwerking kan echter op weinig steun rekenen bij die gemeenten. Een zelfstandige gemeente Haren is daarom, naar het oordeel van het de provincie, niet duurzaam en past niet in het perspectief van opschaling van het lokale bestuur in de provincie Groningen. De kwetsbare financiële positie en vooruitzichten van Haren vragen van deze gemeente om maatregelen, die ingrijpende gevolgen hebben voor haar inwoners, collectieve voorzieningen en de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening en organisatie. Anderzijds hadden de gemeenten Groningen en Ten Boer besloten met elkaar te fuseren, waarvoor de voorbereidingen reeds in gang zijn gezet. Aansluiting bij dat proces van Groningen en Ten Boer is op korte termijn de enige resterende optie tot herindeling voor de gemeente Haren. Om deze gemeenten en processen bijeen te brengen heeft de provincie Groningen een open overleg gestart om een herindeling van de drie gemeenten te verkennen, waaraan de gemeenten constructief hebben meegewerkt.

De gemeente Haren geeft de voorkeur aan zelfstandigheid en is het oneens met de opgelegde fusie met Groningen en Ten Boer door de provincie Groningen. Mocht dat, als gevolg van besluitvorming in de Tweede en Eerste Kamer, niet mogelijk blijken, dan vindt de gemeente Haren het belangrijk dat er een goede basis ligt voor een mooie nieuwe gemeente. De gemeente Haren heeft tot afgelopen zomer samen met de gemeenten Groningen en Ten Boer meegewerkt aan het opstellen van het herindelingsontwerp. Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen hebben op 13 september het herindelingsontwerp vastgesteld. Dit ontwerp heeft tot en met 16 november 2016 voor eenieder ter inzage gelegen en voor de drie betrokken gemeenteraden tot en met 13 december 2016. De provincie heeft ruim elfhonderd zienswijzen op het herindelingsontwerp ontvangen. GS heeft de ingediende zienswijzen grondig meegewogen bij het opstellen van dit herindelingsadvies.

Sinds 5 september 2016 neemt de gemeente Haren geen deel meer aan het proces. Daarom heeft de provincie een verbindingspersoon gevraagd om op te treden voor de belangen van de inwoners en het personeel. De gemeente Groningen en Ten Boer zijn samen doorgegaan met de voorbereidingen voor de herindeling.

Een gemeente van betekenis

De nieuw te vormen gemeente Groningen zal circa 230.000 inwoners tellen en een oppervlakte van bijna 200 km² hebben, qua inwonertal de vijfde gemeente van Nederland. Een gemeente van bestuurlijke betekenis en een economische motor in Noord-Nederland en ver daarbuiten. Een bestuurskrachtige en financieel robuuste gemeente, die in staat is de complexe opgaven van nu en in de toekomst aan te kunnen. Met deze herindeling kan de nieuwe gemeente Groningen een nog belangrijkere rol spelen in de regio, in de provincie, in Nederland en naar Europa.

Complementair: meer van het andere

Met de samenvoeging ontstaat een gemeente met een combinatie van stedelijk en landelijk gebied en van verschillende gemeenschappen. In de nieuwe gemeente wordt gebruik gemaakt van de kracht en de potentie van de wisselwerking tussen deze samenstellende delen, die onder één bestuurlijke entiteit samenkomen. Een nieuwe, complete gemeente, waar meerwaarde wordt gevonden in de diversiteit. Een gemeente, waarin de kwaliteiten van de verschillende gebieden en gemeenschappen verder worden versterkt en voorzieningen en verschillende functies nog beter in samenhang kunnen worden ontwikkeld. Hierdoor ontstaat een aantrekkelijke gemeente om in te wonen, te werken, te recreëren en om te bezoeken.

Ambitie: nabijheid, dienstverlening en voorzieningen

De samenvoeging biedt kansen om bestuurskrachtig te zijn en kwaliteit toe te voegen aan de wijze waarop de drie gemeenten nu werken. Grootschalig organiseren om kleinschalig maatwerk te bieden: toegankelijk, laagdrempelig en nabij. Verschillende vormen van gebiedsgericht werken worden benut voor de wisselwerking tussen bestuur en inwoners. Daarbij wordt ruimte gegeven aan initiatieven uit de samenleving. Met haar financiële slagkracht en robuustheid zal de nieuwe gemeente investeren in innovatie van dienst- en zorgverlening en de daarvoor benodigde systemen en infrastructuur, en zich sterk maken voor de beschikbaarheid van noodzakelijke voorzieningen.

Ambitie: ruimtelijke kwaliteit

De nieuwe gemeente kent een aantrekkelijke mix van stedelijk en landelijk gebied, die kan worden benut als het gaat om leefbaarheid, wonen, werken, ondernemen en recreëren. Er zijn kansen voor woningbouw op het Suikerunieterrein en in Meerstad. Daarnaast zijn er groene elementen zoals de 'Groene Long' en het landelijk gebied tussen Groningen-Oost en Ten Boer. De onderlinge samenhang en versterking tussen stedelijk en landelijk gebied komen samen onder één bestuurlijke organisatie, waardoor afwegingen integraal gemaakt kunnen worden. De drie gemeenten hechten grote waarde aan de groene ruimten en zijn overeengekomen dat gezamenlijk waarborgen worden gecreëerd om deze ook op langere termijn open en groen te laten blijven. Bestaande regionale en provinciale plannen, die ook voorzien in ruimte voor uiteenlopende vormen van bedrijvigheid, vormen samen met de op te stellen Omgevingsvisie, een bruikbaar kader voor het borgen van de ruimtelijke kwaliteit van de nieuwe gemeente.

Vervolg

Dit herindelingsadvies, inclusief de Reactienota met daarin de reactie van het college van GS op alle ingediende zienswijzen, is op 20 december 2016 ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten van Groningen. Dit advies en de Reactienota worden besproken in de Statencommissie Bestuur, financiën en veiligheid (Bfv). Na vaststelling door Provinciale Staten wordt het herindelingsadvies toegezonden aan de minister van BZK, die het wetsvoorstel voorbereidt. De definitieve besluitvorming over de herindeling is de verantwoordelijkheid van de wetgever en vindt daarom plaats in de Tweede en in de Eerste Kamer.